

Ústav světových dějin

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení studenta/studentky: Martin Šenk

Název práce: Vitae sanctorum: úloha franské hagiografické tradice při nástupu Karlovců

Jméno oponenta práce: Doc. PhDr. Václav Drška, Ph.D.

1. Heuristika (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

1.1 Hodnocení použité literatury a pramenů	1
1.2 Úplnost použitých zdrojů z hlediska současného stavu bádání	1

Stručné hodnocení:

2. Řešení problému (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

2.1 Volba cíle práce odpovídá zadání	1
2.2 Cíl z hlediska metodologie oboru je zvolen relevantně	1

Stručné hodnocení:

3. Hodnocení struktury práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

3.1 Je struktura práce logická	1
3.2 Odpovídá struktura práce metodologii a metodám deklarovaným v úvodu práce	1

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Stručné hodnocení:

4. Hodnocení kvality textu práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

4.1 Analýza pramenů a literatury	1
4.2 Interpretace pramenů a literatury v jejich vzájemných souvislostech	1

Stručné hodnocení:

5. Kvalita zpracování (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

5.1 Stylistika a pravopis	1
5.2 Použitá terminologie	1

Stručné hodnocení:

6. Celkové hodnocení v rozsahu nejméně 500 znaků:

Martin Šenk si vybral téma z poměrně sledovaného období, a to nejen německou či francouzskou historiografií, ale mimo jiné též anglosaským medievistickým světem. Svůj badatelský problém přitom vymezil moderním, přitažlivým způsobem a postavil se tak do pozice interdisciplinárního bádání na pomezí historické a literární medievistiky. Osobně je mi přitom sympatické, že nepodlehł někdy módnímu metodickému eklekticismu, ale přidržel se klasické historické metody, již obohatil o perspektivu literární historie. Umožnilo mu to tak

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

navázat na dosavadní bádání o společnosti karolinského světa, současně však přinést nové impulzy k zamyšlení.

Práce prozrazuje již relativně vyzrálého tvůrce, bezpečně ovládajícího historické řemeslo, takže z tohoto hlediska, stejně jako pokud jde o strukturu předložené studie, nelze nic podstatného namítat či doplňovat. Konstatuji proto již na tomto místě, že diplomová práce Martina Šenka nejenže splňuje nároky kladené na tento typ kvalifikačních prací, ale bezprostředně slouží jako podnět k dalšímu bádání o franské říši, její společnosti a kultuře. Přesto, či právě proto si ale dovolím položit několik otázek či formulovat alternativní problémy, které mi přišly na mysl při četbě tohoto beze sporu inspirativního díla. Jsou uvedeny v pořadí, tak jak jsem na ně narazil v textu, tedy bez zřetele k jejich vzájemné relevanci.

Otázka čtenářské obce relevantních textů je nepochybně důležitá a lze ji vůbec rozšířit na problém adresáta obecně, neboť můžeme předpokládat, že analyzované hagiografie nebyly pouze čteny, ale též předčítány. Pak ovšem je třeba uvažovat nejen o rovině jazykového porozumění, ale o obecné kompetenci pochopit strategie narativů takovýchto a podobných textů jejich předpokládanými příjemci. Nepochybně toho byli schopni i laikové; máme informace o tom, že řada z nich podstupovala nezbytnou výchovu ve franských kláštorech. Vzhledem k tvrzením na s. 18 a 69 bych však doporučoval přesnější vymezení pojmů *čtenářská obec*, *laické publikum* či *elity*.

Drobné výhrady by bylo možné uplatnit u pasážích věnovaných vývoji franské říše. Tak Pařížský edikt Chlotara II. neupravoval pouze vztahy mezi králem a šlechtou (s. 39). Podobně tendenci nedělit říši, ale podřídit ji nějakým principům nástupnické posloupnosti lze od 2. poloviny 7. století sledovat i uvnitř královské rodiny, pokud náznaky této strategie neobsahovala již dohoda z Andelotu. Bylo by tedy vhodnější mluvit spíše o tom, že iniciativa dělit či nedělit se od *stiprs regia* přesouvala ke karlovským majordomům. (s. 45). Konečně, zdá se mi vůbec, že interpretace karlovských úspěchů při obnovování franské kontroly nad periferními oblastmi říše vyznívá až příliš optimisticky pro Pipina II. a jeho nástupce. Dvojitá terminologie pramenů (*ditio*, *fidelita*) při srovnání postupu na severu a v Akvitánii mě stále

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

přesvědčuje o tom, že respekt vůči vládnoucí dynastii byl silnější, než pozdější konceptualizová prokarlovská sepsání dávají explicitně najevo. Stejně tak by se asi dalo namítat, že rozchod papežství s Konstantinopolí kvůli ikonoklasmu byl pomalejší, než studie kolegy Šenka naznačuje. (s.45–47)

Problematika panovnické sakrality (s. 62–64) je nesmírně komplikovaná. Kolega Šenk má nepochybně pravdu, když ji v karlovské epoše interpretuje v kulturním rámci antického a křesťanského dědictví. Do velké míry to platí i pro Merovejce a další vládnoucí rody či rodiny v germánsko-barbarském prostředí. Nicméně otázku předkřesťanské sakrality či lépe charismatu (*les rois magiques* francouzské terminologie) bych zcela neodsouval do pozadí. Nejde totiž jen o Tacita. Pohanské královské charisma naznačuje u Burgundů rovněž Ammianus Marcellinus. Je pochopitelně otázkou, jak se s jeho případnými relikty vypořádat v christianizované společnosti, protože dostatek relevantních pramenů, které by nabídly solidní interpretaci, není po ruce. Nicméně až křečovitě pátrání Řehoře z Tours po prvních franských králich může rovněž naznačovat, že v širším laickém prostředí můžeme počítat s mentálním stereotypem sahajícím do předkřesťanských dob. Jinak se ale s autorem ztotožňuji na nosnosti Erkensova konceptu.

Pokud jde o interpretaci dynastického převratu Pavlem Diakonom (s. 87–88), je otázkou, zda to byl pouze Pavlův koncept, anebo znalost reality, protože autenticita Zachariášova responsa je dnes předmětem debaty. To, co ale umožnilo převrat, byla převaha moci. Sakralitu bych tu vnímal jen jako specifický diskurz těchto poměrů.

Poslední poznámka se týká možnosti komparace christianizačních strategií a jejich legitimizujících funkcí ve Frísku a Bavorsku (s. 96 an.). Ačkoliv základní rámec, který autor vymezuje, přijímám, chtěl bych upozornit, že oficiální narativ odůvodňující Tassilovo odstranění, tak jak ho známe z *Annales regni Francorum*, je dominován právně etickým, a nikoliv křesťansko-etickým diskurzem. Jinak řečeno, bylo by třeba zohlednit, že zatímco podmanění Fríska představuje v rovině propagandy nepochybně naplňování božího plánu šíření víry, v případě Bavorska je christianizační aspekt pouze jedním z pragmatických nástrojů nepokrytě vnitrodynastického konfliktu mezi dvěma bratřenci.

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

7. Otázky a připomínky k obhajobě: viz bod 6

Navržená známka:

výborně

Datum: 8. června 2022

Podpis: